

29.04.23

sobota, godz. 18.00
Wrocław, NFM, Sala Czerwona

...como el sol y la mar...

Christian Danowicz – skrzypce, prowadzenie
Łukasz Długosz – flet
NFM Orkiestra Leopoldinum

Program:

Krzysztof Penderecki (1933–2020)

Chaconne z Polskiego Requiem [7']

Crażyna Pstrokońska-Nawratil (1947)

...como el sol y la mar... [16']

I. *la playa (plaża)*

II. *la hondura (głębina)*

III. *el viento dorado (złoty wiatr)*

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809–1847)

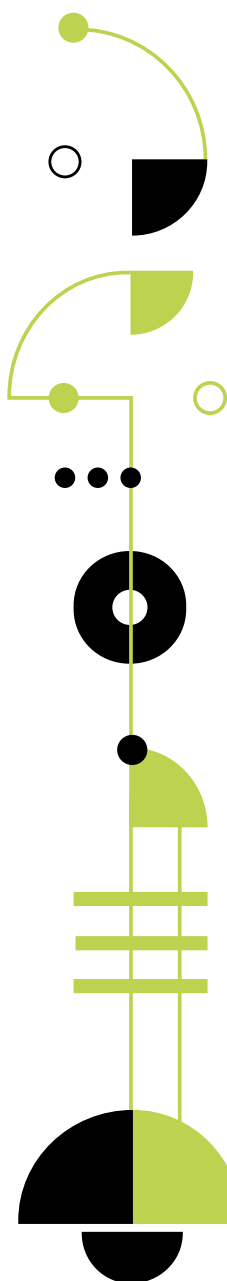
Oktet smyczkowy Es-dur op. 20 [28']

I. *Allegro moderato ma con fuoco*

II. *Andante*

III. *Scherzo: Allegro leggerissimo*

IV. *Presto*

Punktem centralnym koncertu NFM Orkiestry Leopoldinum będzie wykonanie *...como el sol y la mar...* Grażyny Pstrokońskiej-Nawratil. Tytuł tego dzieła – *...jak słońce i morze...* – odnosi się do impresji twórczyni z podróży na Kubę. W programie znajdzie się także *Chaconne* Krzysztofa Pendereckiego oraz *Oktet smyczkowy Es-dur* – dzieło Felixa Mendelssohna Bartholdy'ego.

Otwierająca koncert elegijna, przepiękna smutkiem *Ciaccona in memoriam Giovanni Paolo II per orchestra d'archi* z *Polskiego Requiem* Krzysztofa Pendereckiego powstała w 2005 roku w reakcji na śmierć papieża Jana Pawła II. Ogniwem to powstało ćwierć wieku po ukończeniu przez twórcę pierwszej wersji mszy żałobnej. Był to ten moment w życiu artysty, w którym coraz częściej zwracał się on ku przeszłości, komponując dzieła nawiązujące pod względem estetyki do muzyki epoki późnego romantyzmu. Stąd też w tym konkretnym ogniwie dzieła Pendereckiego obecność śpiewnej melodyki i sposób budowania narracji nawiązujący do twórczości wielkich mistrzów przeszłości, takich jak Gustav Mahler czy Dymitr Szostakowicz. *Polskie Requiem* jest utworem emblematycznym dla postawy autora *Anaklasis*. Symbolizuje jego przywiązanie do ojczyzny i jej dziejów, chociaż kompozycja Pendereckiego jest także spojrzeniem wstecz na historię muzyki. Wszak „ciaccona”, zwana też „chaconne”, jest pochodzącym z Ameryki Południowej tańcem w metrum trójdzielnym, który przedostał się do Hiszpanii, a następnie do Francji, gdzie zyskał wielką popularność w epoce baroku. Nazwa ta oznacza także formę muzyczną popularną w XVII wieku, w której wykorzystywano technikę wariacyjną, opartą na melodii stale powtarzanej w rejestrze basowym (*basso ostinato*).

Nad *...como el sol y la mar...* na flet (a także na flet altowy) i orkiestrę kameralną Grażyna Pstrokońska-Nawratil pracowała w latach 2007–2008. Jest ono drugim ogniwem cyklu zatytułowanego *myśląc o Vivaldim*, a jego podtytuł brzmi *lato*. Pierwsza część powstała już w 1996 roku i nosi tytuł *...el condor...* (*wiosna*). Dzieła te należą do prototypów tak lubianych przez wrocławską kompozytorkę reportaży muzycznych, w których oddaje ona swoje wrażenia z podróży po całym świecie. Jak mówi sama artystka o swoich reportażach, stanowią one „wierne przeniesienie w dźwiękowy wymiar niezwykłych miejsc z ich kolorytem, temperaturą, wibracją, magią; to zatrzymanie w muzycznym kadrze, chwytanie na gorąco całego obrazu, aby go uwiecznić i przekazać dalej”. *...como el sol y la mar...* to „kompozycja uchwycona nad Zatoką Meksykańską, gdzie woda, piasek i słońce

wirowały w rytmie samby. Tam pod koniec lat osiemdziesiątych powstały szkice do utworu z myślą o fenomenalnym polskim fleciście Grzegorzu Olkiewiczu. Los zniweczył nasze plany. Partytura koncertu powstała dopiero w 2007 roku dla poleconego przez artystę rewelacyjnego flecisty młodego pokolenia – Łukasza Długosza. Prawykonanie całości miało miejsce w 2008 roku podczas festiwalu polskiej muzyki współczesnej *Musica Polonica Nova*. Soliście akompaniowała Orkiestra Kameralna Miasta Tychy AUKSO pod dyktando Marka Mosia”.

Dzieło Pstrokońskiej-Nawratil składa się z trzech nastrojowych ogniw. Funkcję lapidarnego preludium pełni *la playa (plaża)*, w której brzmienie fletu uzupełnione jest dźwiękami smyczków i jasnymi tonami instrumentów perkusyjnych. Najbardziej rozbudowane ogniwo drugie nosi tytuł *la hondura (głębia)*. Jest to tajemnicza, utrzymana w ciemnych barwach muzyka przyjmująca formę *passacaglii*, w której partii fletu towarzyszą długo trzymane tryle smyczków. Trylogię wieńczy lekkie, arabskowe i radosne ogniwo zatytułowane *el viento dorado (złoty wiatr)*, które w sugestywny sposób oddaje tytułową zwiewność. Podczas koncertu partię solową wykona Łukasz Długosz.

Ostatnie dzieło w programie to *Oktet smyczkowy Es-dur* op. 20 Felixa Mendelssohna Bartholdy’ego. Kompozytor napisał je jesienią 1825 roku, kiedy liczył zaledwie szesnaście lat. Oczywiście nie jest niczym niezwykłym podejmowanie prób twórczych w tym wieku. Jednak stworzenie niekwestionowanego arcydzieła, które na stałe wejdzie do repertuaru kameralistyki, to już kwestia zdecydowanie odrębna. *Oktet Es-dur* imponuje pewnością, z jaką kompozytor obchodzi się z instrumentami, wielką inwencją melodyczną i kunsztem polifonicznym. Bartholdy wręczył autograf utworu swojemu przyjacielowi i nauczycielowi gry na skrzypcach, Eduardowi Rietzowi, w charakterze prezentu urodzinowego. Chociaż oktet jest kompozycją kameralną, to autor zalecał wykonawcom, aby traktowali brzmienie utworu w sposób zbliżony do symfonii, a nie podwójnego kwartetu. Największą sławę zyskało trzecie ogniwo tego dzieła, żywe i błyskotliwe *Scherzo*, dla którego inspirację stanowiła prawdopodobnie lektura *Fausta* autorstwa mentora kompozytora, Johanna Wolfganga Goethego, a szczególnie fragment zlotu wiedźm, czyli noc Walpurgii. Mendelssohn zorkiestrował później to ogniwo i włączył je do swojej *I Symfonii c-moll* op. 11 podczas londyńskiego prawykonania dzieła w miejsce menueta. To typowa dla twórczości tego kompozytora „muzyka elfów”, charakteryzująca się cichą dynamiką (a *Scherzo* nosi wskazówkę wykonawczą *leggierissimo* – „tak lekko, jak to tylko możliwe”), rozdrobnieniem

rytmicznym i molową tonacją. Finał oktetu pokazuje zaś mistrzostwo w operowaniu kontrapunktem, pojawia się tam bowiem opracowany polifonicznie cytat z *Alleluja* Geорга Friedricha Händla, który odpowiada słowom *And he shall reign forever and ever*.

Oskar Łapeta

NFM.WROCLAW.PL

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Wrocław miasto spotkań

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

**DOLNY
ŚLĄSK**

Mecenas NFM:

Mecenas
Edukacji NFM:

Partner
strategiczny NFM:

Partnerzy NFM:

